

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/168/2020
Identifikačné číslo spisu:	6716210949
Dátum vydania rozhodnutia:	23.02.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6716210949.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. Mgr. G. H., PhD., bývajúceho vo V., U. P. X, proti žalovanej ADMIN CREDIT s. r. o., so sídlom v Prahe 1, Revoluční 1403/28, IČO: 04 050 932, zastúpenej Advokátskou kanceláriou L.I.B. legal s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 47 237 546, o určenie neplatnosti úverovej zmluvy, neexistencie záložného práva a zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 17 Csp 46/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. februára 2020 sp. zn. 41 Co 80/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. februára 2020 sp. zn. 41 Co 80/2019 vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia mu v r a c i a vec na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 17 Csp 46/2016 - 433 zo 7. mája 2019 žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že záložné právo k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe neexistuje, a zaplatenia primeraného zadosťučinenia zamietol. Uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 497, § 503 ods. 1, 2, § 552, § 151a, § 524 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 písm. b), ods. 6, 10, § 54 ods. 1, 2, Občianskeho zákonníka, § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka v znení od 1. júna 2014, § 53 ods. 4 písm. s) Občianskeho zákonníka v znení od 13. júna 2014, § 3 ods. 3, 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov a na základe výsledkov vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu ustálil, že žalobca 29. novembra 2011 s právnym predchodcom žalovanej (Tatra Credit a s.) uzatvoril úverovú zmluvu č. 281/11, na základe ktorej poskytla právna predchodkyňa žalovanej žalobcovi úver vo výške 6 500 eur splatný v splátkach za 6, resp. 7 mesiacov a v ten istý deň uzatvorili zmluvné strany aj zmluvu o záložnom práve č. 281/11 s tým, že následne neskôr uzatvoril žalobca so spoločnosťou Tatra Credit a. s. spolu 11 dodatkov k zmluve o úvere. Podľa názoru súdu prvej inštancie, žalobca uzatváral predmetné zmluvy v pozícii dlžníka označený údajmi zo

živnostenského registra, avšak ním prijaté finančné prostriedky z úverovej zmluvy a jej dodatkov nepoužíval na podnikateľské účely, a preto konštatoval spotrebiteľský charakter úverovej zmluvy v znení jej dodatkov. V spore nebolo žalovanou, ktorá je právnym nástupcom pôvodného veriteľa, vyvrátené, že by úverová zmluva, či jej dodatky, ako aj záložná zmluva, neboli individuálne dohodnuté v tom zmysle, že ich žalobca mal možnosť pred ich podpisom ovplyvniť, a preto ich vyhodnotil ako formulárové zmluvy. Pri hodnotení záložnej zmluvy z hľadiska podmienok stanovených ustanoveniami spotrebiteľského práva ako neprijateľných podmienok súd prvej inštancie uzavrel, že v predchádzajúcom rozhodnutí založil svoje rozhodovanie na tej právnej úvahe, že zabezpečenie záväzku vo výške 7 670 eur záložnou zmluvou, ktorej záloh predstavuje nehnuteľnosti minimálne v hodnote 66 000 eur, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa ustanovenia § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, hoci táto bola do výpočtu neprijateľných zmluvných podmienok zavedená s účinnosťou až od 13. júna 2014. Keďže odvolací súd bol toho názoru, že súd rozhoduje na základe hmotnoprávných predpisov účinných v čase podpisu zmluvy, súd prvej inštancie žalobu zamietol. Záverom podotkol, že nezistil porušenie spotrebiteľského práva v záložnej zmluve, a preto nepriznal žalobcovi primerané finančné zadost'účinenie za porušenie jeho práv.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20. februára 2020 sp. zn. 41 Co 80/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby o určenie neexistencie záložného práva, zmenil a určil, že záložné právo žalovanej na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území V., obec V., okres V., pozemky, parcely registra „C“ parcelné č. XXXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, o výmere 319 m², parcelné č. XXXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria, o výmere 354 m², stavba na parcele č. XXXX so súpisným číslom XXX, druh stavby rodinný dom, všetky zapísané na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX vedenom Okresným úradom Zvolen, vo výlučnom vlastníctve žalobcu, neexistuje. Potvrdil napadnutý rozsudok v zamietavom výroku týkajúcom sa nároku na priznanie primeraného finančného zadost'účinenia. Zmenil výrok o trovách konania tak, že vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

4. Odvolací súd po zopakovaní a doplnení dokazovania na nariadenom pojednávaní, posúdil úverovú zmluvu v znení jej dodatkov uzatvorenú medzi žalobcom a právnym nástupcom žalovanej ako zmluvu spotrebiteľskú, i napriek tomu, že zmluva o úvere je absolútnym obchodom v zmysle ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, bez ohľadu na povahu strán. Konštatoval, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno na preukázanie jej tvrdenia, že poskytnuté finančné prostriedky boli určené na účely podnikania žalobcu. Zdôraznil, že pri výklade zmluvy prihliadal na okolnosti, ktoré predchádzali jej uzavretiu, ako aj na údaje uvedené v zmluve týkajúce sa označenia dlžníka ako fyzickej osoby - nepodnikateľa v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na akcesorickú povahu záložného práva, považoval aj zmluvu o záložnom práve za zmluvu spotrebiteľskú.

5. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona o priestupkoch (ďalej len „zákona o ochrane spotrebiteľa“), § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 3, § 100 ods. 1, 2, § 101, § 103, § 112 Občianskeho zákonníka. Vznesenú námietku premĺčania žalobcom v odvolacom konaní posúdil ako dôvodnú. Premĺčacia lehota začala plynúť 30. augusta 2015 a právo na zaplatenie poslednej splátky sa premĺčalo 30. augusta 2018, pričom ostatné splátky sa premĺčali už skôr, keďže posledná splátka poskytnutého úveru bola splatná 29. augusta 2015 a žalovaná mohla premĺčaniu zabrániť podaním žaloby na súd, čo však neučinila. Poukázal na akcesorickú povahu záložného práva a uviedol, že záložný veriteľ upovedomil žalobcu o začatí a spôsobe výkonu záložného práva 9. mája 2016 a 10. mája 2016 začala žalovanej ako záložnému veriteľovi plynúť premĺčacia lehota na domáhanie sa uspokojenia zo zálohu, ktorá márne uplynula 10. mája 2019. Odvolací súd preto uzavrel, že záložné právo v podobe naturálnej obligácie, ktoré je nevykonateľné z dôvodu vznesenia námietky premĺčania a dovolania sa premĺčania, nemá zmysel a nemôže slúžiť potrebám praktického života, preto určil, že záložné právo neexistuje, keďže je nevykonateľné. Ohľadne existencie naliehavého právneho záujmu podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP žalobcu na podanej

žalobe odvolací súd zdôraznil, že žalobu posúdil ako vhodný procesný prostriedok ochrany práva žalobcu, a ako možnosť dosiahnutia odstránenia spornosti práva, pretože žalovaná k zápisu o začatí výkonu záložného práva v katastri nehnuteľností pristúpila 16. mája 2016, a žalobca podal 12. septembra 2016 žalobu v tejto veci, ktorej, ak by súd nevyhovel, mohlo by dôjsť k zmene právneho postavenia žalobcu, a teda odvolací súd považoval za nevyhnutné vysloviť, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení v spore bol daný. V časti žalobného návrhu týkajúceho sa určenia neexistencie záložného práva zmenil napadnutý rozsudok v súlade s ustanovením § 388 CSP a žalobe v tejto časti vyhovel.

6. V ostatnej zamietavej časti týkajúcej sa nároku o priznanie primeraného zadost'učinenia v sume 700 eur, napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP. Podotkol, že žalobca v spore síce úspešne uplatnil námietku premĺčania, avšak uvedené nemožno považovať za dôvod na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v zmysle ustanovenia § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa, ktorý predpokladá úspešné uplatnenie porušenia práva alebo povinnosti spotrebiteľom.

O nároku na náhradu trov celého konania rozhodol v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1, § 262 ods. 2 a § 255 ods. 1, 2 CSP a zásadou pomeru úspechu a neúspechu strán v spore.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým namietala nesprávny procesný postup súdu, ktorý jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a zároveň, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Podľa jej názoru, odvolací súd zaťažil konanie vadou zmätočnosti, pretože z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že tento pri posudzovaní otázky existencie, resp. neexistencie záložného práva zriadeného v prospech žalovanej, aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa premĺčania, ktoré považoval pre rozhodnutie veci za určujúce a súčasne tieto ustanovenia súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí neaplikoval, nakoľko námietka premĺčania bola žalobcom ako odvolateľom použitá ako novota v odvolaní. Odvolací súd v rozpore s ustanovením § 382 CSP nevyzval a osobitne nepoučil žalovanú, že zistený skutkový stav môže byť právne posúdený s použitím inej právnej normy alebo iných právnych noriem, než o ktorých konal a rozhodoval súd prvej inštancie. V tejto súvislosti zdôraznila, že k premĺčaniu záložného práva nemohlo dôjsť, nakoľko premĺčacia lehota neuplynula s ohľadom na nariadené neodkladné opatrenie v konaní, ktorým súd uložil povinnosť žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam. Namietané nesprávne právne posúdenie sa týkalo tvrdenia odvolacieho súdu, že záložné právo po vznesení námietky premĺčania nezaniká, ale zostáva v podobe naturálnej obligácie. Na druhej strane sa však i napriek tomu možno s úspechom domáhať určenia jeho neexistencie. Nestotožnila sa s týmto záverom odvolacieho súdu, ktorý podľa jej názoru úplne popiera základný rozdiel medzi právnymi dôsledkami uplynutia premĺčacej lehoty a prekluzívnej lehoty. Zdôraznila, že premĺčaním právo ako také nezaniká, zaniká iba žaloba, teda spôsobilosť práva byť súdne alebo inak mocensky vykonateľné. Podotkla, že záver odvolacieho súdu je zdôvodnený veľmi nedostatočne a nepresvedčivo, nakoľko odvolací súd dostatočným spôsobom nerozlišuje medzi plynutím premĺčacej lehoty pre samotný úver a plynutím premĺčacej lehoty záložného práva, resp. okolnosťami, ktoré majú vplyv na plynutie premĺčacích lehôt v jednotlivých prípadoch. V tejto súvislosti poukázala na ustanovenie § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že zákon vyslovene počíta s možnosťou, že záložný veriteľ sa môže domáhať uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premĺčaná. Podľa dovolateľky neobstojí ani záver odvolacieho súdu, podľa ktorého sa mala v priebehu plynutia premĺčacej lehoty domáhať svojho práva. Odvolací súd však neuviedol akým procesným prostriedkom mala ako záložný veriteľ zabrániť plynutiu lehoty záložného práva, keď na súde už bola podaná žaloba, ktorá riešila otázku existencie záložného práva a bola žalobcom podaná ako forma obrany, práve voči začatiu výkonu záložného práva. K výkonu záložného práva nemohlo dôjsť, resp. nemohlo sa v ňom pokračovať, vzhľadom na uloženú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva nariadeným neodkladným opatrením, a preto premĺčacia lehota pre výkon záložného práva nemohla plynúť, nakoľko by súdnym rozhodnutím došlo k neprimeranému skráteniu časového obdobia, v ktorom záložný veriteľ môže realizovať v súlade so zákonom záložné právo, resp. jeho výkon, prípadne by došlo

k úplnému zmareniu možnosti realizovať záložné právo v rámci zákonom určenej premlčacej lehoty. Zároveň argumentovala tým, že vznesenie námietky premlčania žalobcom možno považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pretože je potrebné zohľadniť, z akých dôvodov oprávnený svoje právo neuplatnil včas. Napokon je zrejmé, že žalovaná v dôsledku konania žalobcu nemohla pristúpiť k výkonu záložného práva, resp. v ňom pokračovať, a preto bolo premlčanie spôsobené aj žalobcom. Navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd aj s ohľadom na žalobcom vznesenú námietku premlčania nariadil pojednávanie a vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, pričom na pojednávaní oboznámil procesné strany so vznesenou námietkou premlčania ako s novotou v odvolacom konaní, ktorú žalobca nemohol uplatniť skôr. Podľa jeho názoru sa jedná o skutkovú okolnosť, ku ktorej došlo až v odvolacom konaní, a preto konanie nie je zaťažené vadou zmätočnosti, ani rozhodnutie odvolacieho súdu nie je prekvapivé, keďže bolo povinnosťou odvolacieho súdu prihliadnuť na vznesenú námietku premlčania. Nejednalo sa o procesnú situáciu, na ktorú by bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 382 CSP. Zároveň konštatoval, že dovolateľka pomerne nejasne uviedla, v čom má spočívať nesprávnosť právneho posúdenia odvolacím súdom, ale najmä nevymedzila právnu otázku, od ktorej primárne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k

vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

17. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého malo dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivý proces pre nesplnenie, tzv. manudukčnej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 382 CSP, a tým aj k porušeniu princípu právnej istoty. Zároveň považovala za nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnený právny záver odvolacieho súdu týkajúci plynutia premlčacej doby pre samotný úver a pre záložné právo s prihliadnutím aj na nariadené neodkladné opatrenie týkajúce sa zdržania výkonu záložného práva v tomto spore, ako aj záver týkajúci posúdenia plynutia premlčacej lehoty týkajúcej výkonu záložného práva a jeho zániku.

18. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobca vzniesol námietku premlčania po rozhodnutí súdu prvej inštancie v rámci ním podaného odvolania v zmysle ustanovenia § 366 písm. d) CSP. Koncepcia odvolacieho konania v civilnom spore vychádza z tzv. neúplného apelačného systému. Neúplnosť apelácie znamená, že právo odvolateľa (ale aj protistrany) použiť v odvolacom konaní prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, je obmedzené. Odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov (novoty, nóva) je takto prípustná len za splnenia zákonom stanovených podmienok. Tieto podmienky sú stanovené dvojakým spôsobom a to taxatívne vymedzením účelu použitia týchto novôt [resp. taxatívne vymedzenie odvolacích dôvodov, ktorých sa nóva týká - § 366 písm. a) až c)], a ako neporušenie procesnej diligencie sporovej strany v konaní pred súdom prvej inštancie. Zo spôsobu uvedenia druhej podmienky do legálneho textu [„alebo d)...“] a z jej obsahu je možné vyvodíť, že táto alternatívna podmienka prípustnosti uvádzania novôt sa vzťahuje na odvolacie dôvody odlišné od dôvodov, na ktoré dopadá prvá podmienka. V danom prípade odvolací súd správne postupoval, ak vzhľadom na vznesenú námietku premlčania v odvolacom konaní nariadil vo veci odvolacie pojednávanie, zopakoval a doplnil dokazovanie v nevyhnutnom rozsahu v súlade s ustanoveniami § 385 v spojení s § 384 ods. 1, 3 CSP.

19. Zo žiadneho ustanovenia hmotného alebo procesného práva nevyplýva, že by žalovaný (v danom prípade žalobca) musel uplatniť námietku premlčania v určitom štádiu konania; z povahy námietky premlčania vymedzenej hmotným právom (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vyplýva, že ju môže povinný subjekt uplatniť v ktoromkoľvek štádiu konania až do právoplatného skončenia veci (Peter Vojčík a kolektív: Občiansky zákonník, stručný komentár, Bratislava, IURA EDITION, s. r. o., 2008, str. 201, uznesenie Najvyššieho súdu SR, zo dňa 13.10.2009, sp. zn. 5 Cdo 120/2009).

20. V danom prípade odvolací súd na nariadenom pojednávaní poskytol prítomným stranám a ich

právnym zástupcom predbežné právne posúdenie veci v súlade s ustanovením § 181 ods. 2 CSP, čo nepochybne vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní z 20. februára 2020 (v spise na č. l. 480-481), z ktorej vyplýva, že stanovisko súdu bolo dostatočne určité a zrozumiteľné. Konštatoval, že zmluva o záložnom práve je spotrebiteľskou zmluvou, na ktorú je nutné aplikovať ustanovenie § 103 ods. 1 prvá veta v nadväznosti na ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka (v spise na č. l. 481). Následne strany sporu neuviedli žiadne ďalšie skutočnosti, nenavrhli žiadne dôkazy, ani netrvali na oboznamovaní všetkých listinných dôkazov, ani právna zástupkyňa žalovanej nepožiadala o poskytnutie lehoty na zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa žalovanej prítomná na pojednávaní na odvolacom súde sa k vznesenej námietke premlčania vyjadrila v rámci jej prednesu, ako aj v záverečnej reči. Trvala na tom, že premlčacia lehota nemohla plynúť, lebo výkon záložného práva bol nariadeným predbežným opatrením v spore, v ktorom sa riešila otázka existencie, resp. neexistencie záložného práva stopnutý. Zároveň poukázala na konanie žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, a to s prihliadnutím na okolnosti danej veci. Podotkla, že pokiaľ by aj došlo k premlčaniu záložného práva, to ale neznamená zánik záložného práva, a preto je potrebné vysporiadať sa aj s otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neexistencie záložného práva.

21. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, sp. zn. 1 Cdo 6/2014, sp. zn. 3 Cdo 38/2015, sp. zn. 5 Cdo 201/2011, sp. zn. 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý proces.

22. K namietanému porušeniu procesných práv strany v spore v súvislosti s nedoručením výzvy súdu v zmysle ustanovenia § 382 CSP, dovolací súd uvádza, že výzva odvolacieho súdu podľa tohto ustanovenia je plnením osobitného druhu, tzv. manuálnej povinnosti odvolacieho súdu. Jej podstatou je zabrániť nesprávnym procesným postupom znemožniť strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, žeby došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Princíp právnej istoty znamená aj predvídateľnosť postupu súdu, ako možnosť subjektov predvídať rozhodnutie súdu v spore.

23. Predvídateľnosť rozhodnutia platí aj pre odvolací súd, ktorý vzhľadom na možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 388 v spojení s § 384 CSP, správne postupoval, ak strany oboznámil s odlišným právnym posúdením, dal im príležitosť sa vyjadriť, a preto takýto postup nemôže viesť k záveru o nesprávnom procesnom postupe, ktorý by mal za následok porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Dovolateľka preto neopodstatnene namietala existenciu, tzv. vady zmätočnosti, ktorá nebola dovolacím súdom zistená, ani z obsahu spisu nevyplýva. Z tohto dôvodu uplatnený dovolací dôvod týkajúci sa nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

24. Za dôvodné však považoval dovolací súd namietanie nedostatočného a nepresvedčivého odôvodnenia právneho záveru odvolacieho súdu týkajúceho sa uplatnených námietok žalovanou o spočívaní plynutia premlčacej lehoty vzhľadom na nariadené neodkladné opatrenie uznesením č. k. 17 Csp 46/2016 - 62 z 29. septembra 2016, ktorým bolo žalovanej uložená povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k. ú. V., pozemky registra „C“, parcelné č. XXXX zastavané plochy a nádvoría, o výmere 319 m², parcelné č. XXXX, záhrada, o výmere 354 m², stavba na pozemku parcelné č. XXXX súpisné č. 321, rodinný dom, zapísané na liste vlastníctva (ďalej

len „LV“) č. XXX až do právoplatného skončenia konania vo veci samej; ako aj námietok týkajúcich rozdielu medzi premľaním záložného práva (§ 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a zánikom záložného práva v zmysle ustanovenia § 151 md ods. 1 Občianskeho zákonníka.

25. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v ktorom je implikované aj právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Odôvodnenie je tou časťou rozsudku, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil (Zo súdnej praxe č. 37/2010).

26. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

27. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

28. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

29. V danom prípade bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými dovolateľkou v konaní pred odvolacím súdom, vzhľadom na vznesenú námietku premľania záložného práva uplatnenou v odvolaní. Podľa názoru dovolacieho súdu sa jedná o podstatné a relevantné argumenty súvisiace s prejednávanou vecou a zároveň sú takej povahy, že bez náležitého nevysporiadania sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia, možno dospieť k záveru, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu procesných práv dovolateľky v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

30. Odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bodoch 37 a 38 napadnutého rozhodnutia, nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP a § 387 ods. 3 CSP. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z

vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07).

31. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijalo Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“, čo je použiteľné aj po zmene procesného poriadku s účinnosťou od 1. júla 2016. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Náležité neodôvodnenie, prečo odvolací súd bez vysvetlenia svojich právnych úvah týkajúcich sa relevantných argumentov dovolateľky, možno považovať za relevantný z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu prijatého pod R 2/2016.

32. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

33. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolací súd konštatuje, že dovolateľka opodstatnene namietala porušenie jej procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

34. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015).

35. Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP s prihliadnutím aj na ustanovenie § 390 CSP). Vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

36. O nároku na náhradu trov pôvodného konania a trov dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.